

igen helyesen hozzáteszi, hogy nem elég az, ha egy törvényt megcsináltak, azt keresztül is kell vinni. A keresztülvitel módjára ad igen talpraesett utasítást, melyet ő alkalmazott a levéltárak átvételénél s egyúttal közli 70 átvett közjegyzői irattár darabszámát és a segédmunkaerővel, az átvételre fordított órák számát is. Igen kitűnő e folyóirat krónika rovata melybe mindenfelől pontos értesülések futnak be. Ezek közül csak a következő két hírt ismétlem a tanulság kedvéért. Magyar bibliografia. Megjelent a Magyar Életrajzi Lexikon *néhány füzete*. . . stb. Román bibliografia. Megjelent a Contributsioni a la bibliografia româneasca *harmadik kötete*. . . stb.

I. K.

Magyar Grafika. 1930. XI. évf. 7—12. számok. A kettős számokban megjelent folyóirat 7—8-as füzetét az a különlapon mellékelte híradás vezeti be, hogy WANKÓ Vilmos, ki két és fél évig távol tartotta magát a folyóirattól, újból bekapcsolódott a Magyar Grafika «szakkulturális feladatainak irányításába». *Miből áll és mit akar az új tipográfia* a címe Jan TSCHIHOLD cikkének, amely szerint «amellett, hogy nincsenek történelmi mintaképei, legjobban jellemzi még a modern tipográfiát az, hogy szereti az új technikai eljárások alkalmazását» s mindazt ami ebből következik: gépszedést, fényképeket és fényképezési eljárásokkal készült képeket, normalizálást, olcsó könyveket s így tovább. Végezetül, összesítésképpen, az elvetett régi szabályok pótlásául átveszi Karl TEIGE (Prága) tantételeit, amelyek nagyon harciasan hangzanak pl: «Tradícióktól és előítéletektől való felszabadulás.» «Egy plakát, amelynek messziről fel kell tűnnie, más feladat elé állítja a tipografust, mint egy tudományos könyv vagy egy verses-kötet.» GEYER Raoul: *Párizsi levél a szakoktatásról* címen összefoglalja az ottani szakoktatási intézeteket s mindama helyeket, hol könyv dolgában okulni lehet. Kár, hogy a lelkesedés fölényeskedésre ragadtatja s végül kijátsza a nagy ágyút, mondván: «És tudod-e testvér, hogy Pestről Párizsig igen hosszú az út?» Persze hogy hosszú, de hosszú az az idő is, amellyel a franciák korább kezdhették kultúrájuk fellendítését és hosszú az a számjegy is, amely Párizs gadagságát jelzi. . . Löwy László: *A mélynyomás általános elterjedésének lehetőségeiről* értekezésén, a mélynyomásos eljárásról s a vele kapcsolatos munkálatokról ad általános képet. *Az ólom: vére a nyomdának* rámutat a gépszedők s általában a nyomdászok ama hibájára, hogy a betűóloommal nem törődnek, azzal nem bánanak a kellő szakértelemmel (túlhevítés) s nem figyelnek annak felfrissítésére, pihentetésére. PÉTER András a *Régi egybázművészeti kiállítás*-nak miniatűrjeit, könyveit és kötéseit ismertette. Igen kedves a rövidített név mögé rejtőzött (— BÖKE —) író *Az én első szedésem* című kis elbeszélése. — A 9—10 sz. füzet újítást hozott. Ezentúl a lapnak állandó melléklete lesz a *Nyelvművelő*, mely a «magyar nyelvhelyesség és helyesírási kérdések megvitatására» fog szolgálni. Igen helyes gondolat. Az abban felmerülő kérdések, így nemcsak a közelálló szakemberek, hanem távolabbi körök hozzászólására is alkalmat fognak nyújtani. Így mindjárt a Magyar Grafika e füzetében PÉCSI Józsefnek *Fotó és reklám* címen olvasható, tárgyát illetőleg igen érdekes cikke is, nyelvhasználat, sőt nyelvrontás szempontjából a Nyelvművelő kritikai kése alá veendő. Ebben a cikkben arról van szó, hogy a fényképezést a reklám szolgálatába kell állítani s hogy erre igen alkalmas mód az, ha a fényképfelvételekből megfelelő részt vagy több

fénykép részleteit kivágva, azokat a nyomtatott betűkkel, mint szöveggel, alkalmas módon összeszerkesztve, falragasz vagy reklám megalkotására felhasználjuk. Mindez szép és jó volna, ha ennek előadására nem használna annyi idegen szót, amit azzal, hogy minden mesterségnek megvan a maga «tájszólása» nem lehet menteni. A fotográfiának igen jó magyar szava a fénykép s így az összes e művelettel kapcsolatos ténykedéseknek vagy szerszámoknak megvan a maguk, a mindennapi nyelvhasználatban élő szavuk. Fáj a szemnek ilyet olvasni: fotokamara, fotomasina, fotoműterem, fotoatelier, amit fényképezőgéppnek, fényképészeti műteremnek könnyűszerrel lehet leírni. Nem akarom a cikk tömördek és szükségtelen idegen szavát kipécézni, csak egyet szeretnék, ha egy új eljárást, mint amilyen a fényképes plakát, ne szolgai átvétellel, idegen szóval jelöljük. Használjunk magyar szót, még mielőtt a foto beidegződne. A fényképes reklám se sokkal hosszabb szó, mint a fotoreklám. Lehetne mindezekre — esetleg HELMECZY-féle dícséretes rövidítéssel is — magyar szót használni, kitalálni. Éppen e cikk után néhány lappal NEMES György tervei között látom: Raffa füstszűrős szipka, amivel a nicostop-os spiclit mondja jó magyar kitétel. (Az előttem ismeretlen fordítóval örömmel szorított gondolatban kezett.) Lám előkelő idegen szó helyett milyen jó és helyes magyar szavunk van. Miért írjuk e rémes szót: Foto: PINTÉR Zs. és miért nem inkább: PINTÉR Zsuzsi fényképfelvétele. — *Fototipográfia* a címe Dr. BETTMANN Ottó (Berlin) cikkének, ki a fénykép és a betűkadta képből összetett plakátokról ír. BORTNYIK Sándor: *Az új fotoművészet* címet használja arra, hogy *A mai művészi fényképezésről* írjon, elmondván azt, amit a fényképkiallítások már hirdettek, hogy t. i. a felvett tárgyon látni, vajjon csak gyakorlott fényképész munkáját szemléljük-e vagy olyan egyénét, ki a festőművész szemével válogatta ki tárgyát. Sajnos a «foto» kitétel az ő írását is elcsúfítja. TSCHIHOLD cikke sem maradt visszhang nélkül s a *Miből áll az új tipográfia — a nyomdász szemüvegén keresztül* című cikk írója bár elismeréssel adózik az újítók mesterének, mégis hosszú tapasztalatok alapján, amelyek során sok újítást és próbálkozást csinált végig, sorba cáfolja a mult tagadóit s elveti a normalizálást, mert azt nem szabad az individualitás fölébe helyezni. Végeredményül azt kívánja, hogy a nyomdász folyton tanuljon, nehogy a rajzoló föléje kerüljön. WANKÓ Vilmos *A leegyszerűsített tipográfusról* ír igen nagy elméleti és gyakorlati tudással. NOVÁK László *Egy nyomtatványkiállítás és tanulságai* c. cikkével jelent meg a munkatársak sorában s hozta magával régismert alapos szaktudását. GRÓSZ Ernő *Egy és más a szedőgépelemlőről* címen a szedőgépekkel felszerelt nyomdáknak ad tanácsot az ólom tisztítására, keverésére. — A 11—12-ös füzet két kimagasló cikke GEYER Raoul és WANKÓ Vilmosé. Előbbi *Hogyan készül a reklám* címen jól összefogva ismerteti az Agence Havas nagyarányú reklám-vállalatát. Ez nemcsak elhelyezi, hanem ki is gondolja, meg is tervezeti és el is készítteti a megrendelők reklámjait. A képanyaggal gazdagon élénkített cikk igen jó betekintést enged a nagyarányú intézmény egyik ágába, a hirdetésibe. WANKÓ az *Uhertype fényzedőgépet* ismerteti. Öröndetes, hogy magyar ember, UHER Ödön találmányáról van szó, melynek rövid leírását itt még rövidebbre fogva közölni, nem volna értelmes. A találmány lényege, hogy a szedőgépre emlékeztető billentyűzet útján, fényérzékeny szalagra veti-

tődnek a sorok. E végtelen szalagról egy másik gépen a sorok egymásalá fényképeződnek egy a sorok szélességének megfelelő s a sorokra merőlegesen haladó filmre. Erről viszik át a mélynyomástú hengerekre a «fényszedést». A nyomdászparra a találmány hordere ma még nem is sejthető. WANKÓ felfogása szerint elsősorban a napilapokat érdekli ez az új találmány. A többi cikk közül felemlítendő: SZÖNYI Lászlóé *A vízjegyekről*, RUBINYI Mózes megemlékezése *Wolfner Józsefről*. LAUPÁL Antal a *Művészet és technika a modern könyvnyomtatóiparban* címen értekezik. A nyomdász szakembereket érdeklő rövidebb, hosszabb szakcikkek és minták nagy sora teszi tanulságossá a füzeteket. A fontosabb cikkeket, német fordításban (vagy kivonatban) az *Ungarische Graphik* c. mellékletben olvashatják a külföldi érdeklődők.

Isoz K.